

צמחי מרפא של א"י – כגידולים חדשים ומחודשים

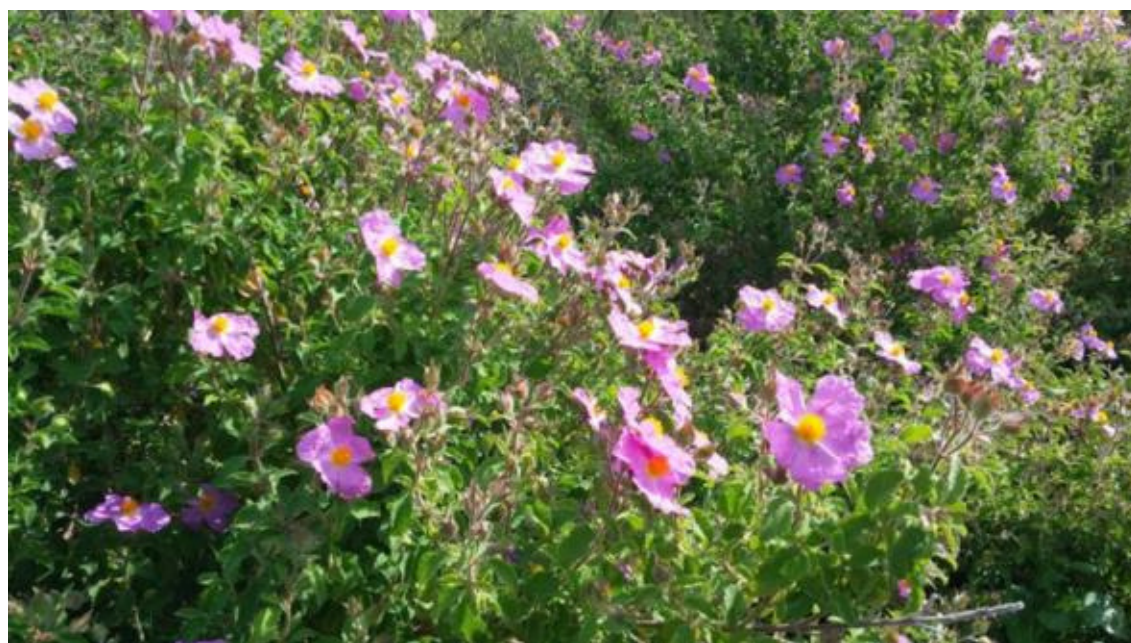
על עלים – מרכז לצמחי מרפא

צמחי המרפא
של ארץ ישראל
עבר-הווה ואפשרי
09/09/15
מרכז דוהל, תל אביב

כל הזכויות שמורות ל"על עלים" בע"מ ©

ספירת מלאי וקצת היסטוריה הצלחות, והצלחות קטנות פספוסים גדולים צמחים במגירה

All rights reserved. Al Alim Med. Herb Ctr.

שימוש בצמחי בר של החורש והבתה למאכל,
למשקה וכתבלין – כשירות מערכת אקולוגית
לרווחת האדם

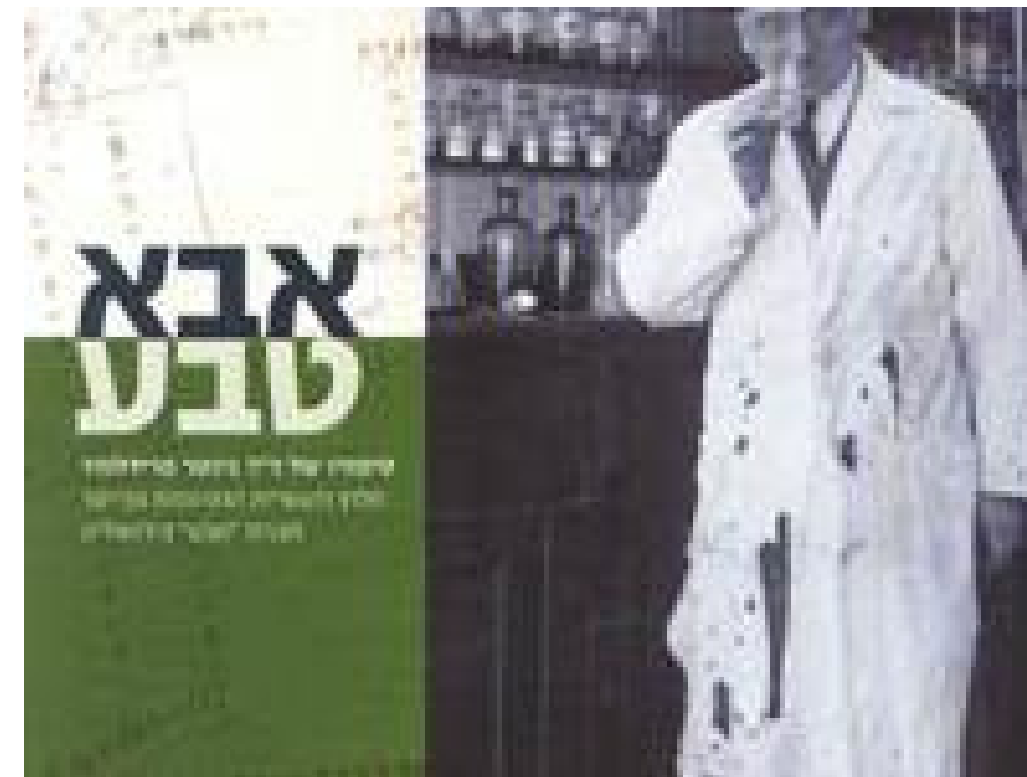
12 בפברואר 2015 גדי פולק, מערכת כלנית

142 מיני צמחים משמשים במידה משמעותית כצמחי מאכל, משקה ותבלין דווחו במערכות האקולוגיות הים תיכוניות בישראל

) לא כולל צמחי מדבר, אזורי הספר, בתי גידול לחים

**איסוף אינטנסיבי ושימוש מסחרי, כולל יצוא
לארצות המפרץ הפרסי, התקיים בארץ גם
בכמה צמחים המשמשים לתבלין – אזוב
מצוי, צתרה ורודה, מרווה משולשת ונוספים.
איסוף אינטנסיבי זה גרם לדלדול של
האוכלוסיות עד כדי סיכון המשך קיומן.**

**ההסטה מאיסוף המינים הללו
בטבע לעבר גידול בחקלאות
מקלה על לחץ האיסוף
מאוכלוסיות הבר, ושמירתם
בטבע יוצאת אפוא נשכרת.**

ד"ר גונטר פרידלנדר מייסד "טבע" חוזה גידול צמחי מרפא בא"י, למטרת ייצור תרופות

חומרי גלם לתעשיית צמחי המרפא

מרבית חומר הגלם מגיע מאיסוף בשטחי בר
("wildcrafting")

גרמניה: 1560 מינים במסחר, כ- 80% מהמינים – מהבר
כ 900 מינים אירופיים – לפחות 5% מהמגוון המקומי
(Lange, 1997-2004 and others)

ישראל: כ 550 מינים במסחר ☐
מתוכם כ 120 * מינים מקומיים ☐

על בסיס ארצי; מתקיים סחר משמעותי.

ברמת המין ; species

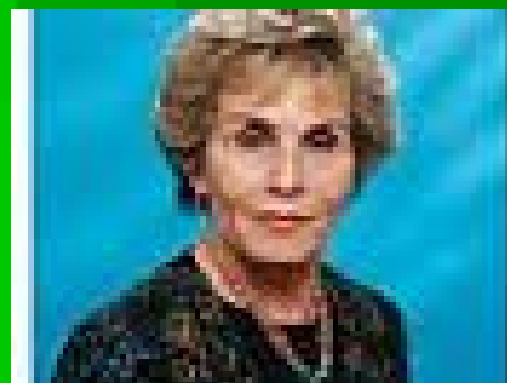
* כולל צמחי מזון.

כ- 150 מיני צמחי מרפא בשימוש עממי בישראל - מקורם באיסוף מהבר

"The Medicinal Plants of the Holy Land"
Authors; Prof. Dan Palevitz and Dr. Zoahara Yaniv.
The Israeli Agricultural Research Administration. (1991)

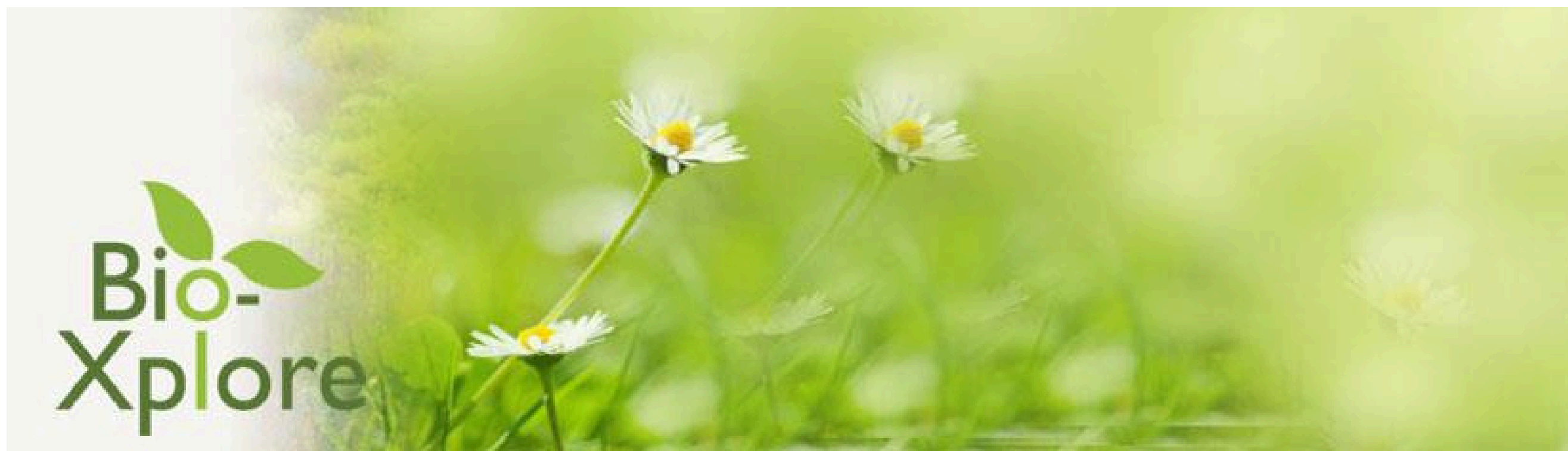
פרופ' דן פלביץ', 1935-1997

פרופ' זהרה יניב

All rights reserved. Al Alim Med. Herb Ctr.

Novel methodology for the Identification of Valuable Natural Products Derived from Mediterranean Flora

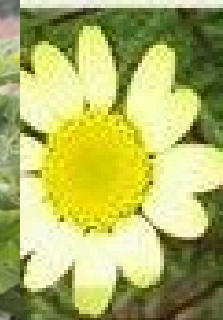
סקר בתמיכת האיחוד האירופי
נמצאה פעילות אנטיבקטרילית: אלון א"י,
צחנן מבאיש, בבונג זהוב

All rights reserved. Al Alim Med. Herb Ctr.

מספר מינים אדומים ונדירים* שהופקדו בבנק בשנים 2007-2012 ע"פ רמת נדירותם

קטגוריה של נדירות	מספר אדום	מינים אדומים בישראל	איסופים בבנק	מספר מינים בבנק
נכחד	---	36	3	3**
בסכנת הכחדה חמורה	5.3 - 10	59	72	34
בסכנת הכחדה	4.2 - 5.2	120	187	76
באיום	3.2 - 4.1	199	296	128
סה"כ אדומים		414	558	241
על סף איום		108	155	62
נדירים מאוד בישראל			150	62
סה"כ			863	365

*על פי נספחים 1 ו-2 בספר האדום כרך ב'; **מקור גינות הנתונים אינם כוללים מינים שרובו בשדה של מינהל המחקר החקלאי

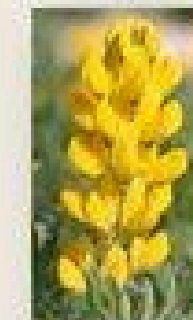
קחוינה מקר

Cnicus radiatus

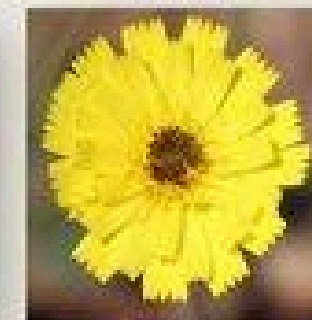
פעמונית החומות

Campanula camptoclada

תרמוס צהב

Lupinus luteus

מררית כחלת-זרעון

Picris cyanocarpa

נטופית רפואית *Althea officinalis*

יתרונות אחרים לגידול חקלאי לעומת איסוף מהבר

- אבטחת זמינות
- אחידות והדירות המוצר
- התמחות בזן/כמוטיפ

All rights reserved. Al Alim Med. Herb Ctr.

כמה מצמחי א"י רשומים ברשימת משה"ב
לצמחי מאכל?

50*

(*במקורב)

מתוך 1387

כמה מצמחי א"י משמשים היום לייצור מוצרי מדף?

הערכה, 2015

תרופות - *0

תוספי תזונה - *50

קוסמטיקה - *50

המגוון הגדול של צמחי א"י
נצרך ע"י מטפלים עממיים
ויצרני תכשירים קטנים!

מגבלות בהתפתחות ניצול צמחי א"י כצמחי מרפא

- רגולציה
- מוטיבציה של התעשייה
- מחקר יישומי
- שיווק

הצלחות ביישום מחקרים – בעיקר בתבלינים

מנחם בר דרומא, 1915-1986
גידול צמחי תבלין, רפואה ובושם

All rights reserved. Al Alim Med. Herb Ctr.

אזוב מצוי זעטר *Majorana syriaca*

(*Salvia officinalis* × *Salvia fruticosa*, cv. *Neve Ya'ar*
No. 4)

"מרווה" קו 4

ميرمية

ייצור שמנים אתריים בישראל ???

בעיות: עלויות ייצור ושיווק

שמנים ביחסי מרכיבים מיוחדים: אורגנו, בזיל

צמחים אנדמיים: אזובית המדבר, אכילאה ריחנית, זוטה לבנה, מרווה משולשת, אזוב מצוי, לענת המדבר, צתרה ורודה, לענת יהודה, לענת המדבר, ועוד.

תבלינים ירוקים

ד"ר אלי פוטייבסקי

ד"ר נתיב זודאי

Polygonum equisetiforme

ארכובית שבטבטית

قصاب ، باتوا ، أفراج

אליהו יהל, 1918-1995

בישראל 16 מיני ארכובית

Tropical Journal of Pharmaceutical Research 2014

Pharmacological and other Bioactivities of the Genus *Polygonum* - A Review

School of Chinese Pharmacy, Beijing University of Chinese Medicine, Beijing, 100102, 2

Institute of Materia Medica, Chinese Academy of Medical Sciences & Peking Union Medical College, Beijing, China

נוגדי חמצון
נוגדי חידקים ופטריות
נוגדי וירוס
ויסות שומנים
נוגדי דלקת
הגנה עצבית
נוגדי סרטן

צבר - *Opuntia ficus indica*

anti-inflammatory,
antioxidant,
hypoglycemic,
antimicrobial
neuroprotective

* ערמונית

(פרחים)

* סכרת (עלים)

* HANGOVER?

שיח אברהם מצוי *Vitex agnus-castus* شجر العفة ، الالارثد

premenstrual syndrome, premenstrual dysphoric disorder
and latent hyperprolactinaemia.

ויטניה משכרת

Withania somnifera, سمويه, سم الفار

הצלחות קטנות

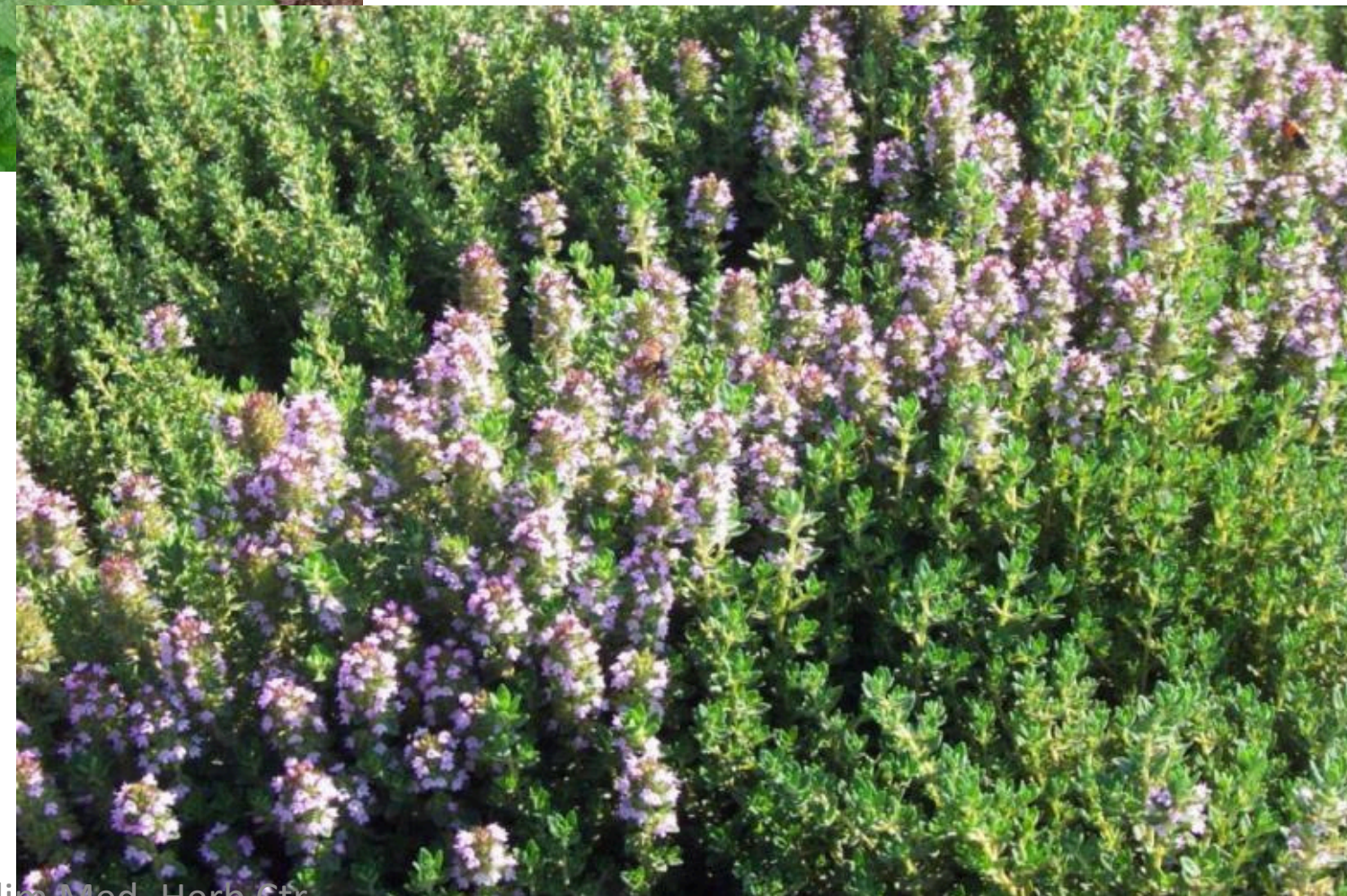
מעבר מאיסוף מהבר וגיון
לגידול חקלאי

שפתניים

Labiatae, Lamiacae

מליסה רפואית *Melissa officinalis*

מעל 100 מאמרים על השפעות
היפוגליקמיות.
- אף לא מוצר אחד.

געדה מצויה *Teucrium capitatum* جعدة, جعدة شائعة

ניסים קריספיל:
"מלכת צמחי המרפא של ארץ-ישראל"

מרוביון מצוי *Marrubium vulgare*

סמוה, פראסיון

All rights reserved. Al Alim Med. Herb Ctr.

Ballota nigra
גלונית מבאישה/
בלוטה שחורה

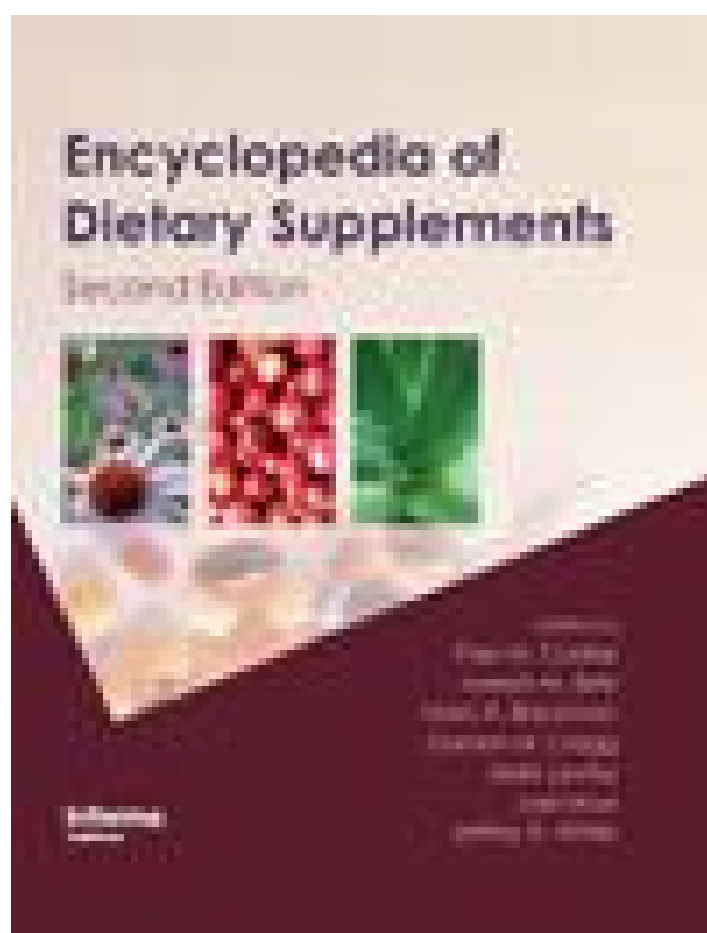

All rights reserved. Al Alim Med. Herb Ctr.

סמבוק שחור צמח א"י

All rights reserved. Al Alim Med. Herb Ctr.

..

Elderberry (*Sambucus nigra* L.)
Authors: [Madeleine Mumcuoglu](#)^a, •
[Mina Ferne](#)^b, [Daniel Safirman](#)^c.
2013.

לחך אזמלני, לחך גדול

Plantago lanceolata/ mayor

All rights reserved. Al Alim Med. Herb Ctr.

רעי الحمام *Verbena officinalis* ורבנה רפואית

חומעה מסולסלת *Rumex crispus*

All rights reserved. Al Alim Med. Herb Ctr.

Verbascum בוצין שונה עלים
agrimoniifolium

**בישראל 16
מיני בוצין**

**מע' נשימה
דלקות
אולקוס**

Urtica pulifera
סרפד הכדורים
قريص

All rights reserved. Al Alim Med. Herb Ctr.

מזון!

הנחבאים אל הצמחים

Eupatorium cannabinum

גדותן הביצות

All rights reserved. Al Alim Med. Herb Ctr.

כף הצפרדע הלחכית

Plantago alisma-aquatica
ZE XIE

מרקולית מצויה *Mercurialis annua*

זדור נחול , *يمرور ازرق*
Centaurea cyana

All rights reserved. Al Alim Med. Herb Ctr.

חסת המצפן, خس البقر *Lactuca virosa*

All rights reserved. Al Alim Med. Herb Ctr.

אמיתה קיצית, חלה

Ammy visnaga

Al Alim Med. Herb Ctr.

All rights reserved.

זהירות צמחים פולשים

דושן שעיר *Bidens pilosa*

פגעי עור, דימומים, נשירת שיער

אל-ציצית לבנה *Eclipta prostrata*

ואחרים....

הבטחות

די"ר אליין סולווי

די"ר דוד מייקין

מורינגה רותמית

Moringa peregrina

Hypericum perforatum

צמח א"י חדש

All rights reserved. Al Alim Med. Herb Ctr.

שרביטן מצוי עלندی אֲנְתוּיָה *Ephedra foeminea*

Papaver rhoeas

לחקור את הפרג האגסי (אגסני):
Papaver umbonatum Boiss.

All rights reserved. Al Alim Med. Herb Ctr.

טיון דביק *Innula viscosa*

• הפיספוסים

סירה קוצנית *Sarcopoterium spinosum*

נטש, בלalan, اللغفة العربية

- The aqueous root extract of Sarcopoterium spinosum shows an insulin-like actions in targets tissues, increases insulin secretion in vitro, and have an improved glucose tolerance in vivo... these results support the traditional use...

-

- The identification of active compounds in the Sarcopoterium spinosum plant extract may be the source for the development and improvement of new antidiabetic drugs.

Herbal Medicines for Diabetes Mellitus: A Review
International Journal of PharmTech Research (2010)

גדילן מצוי

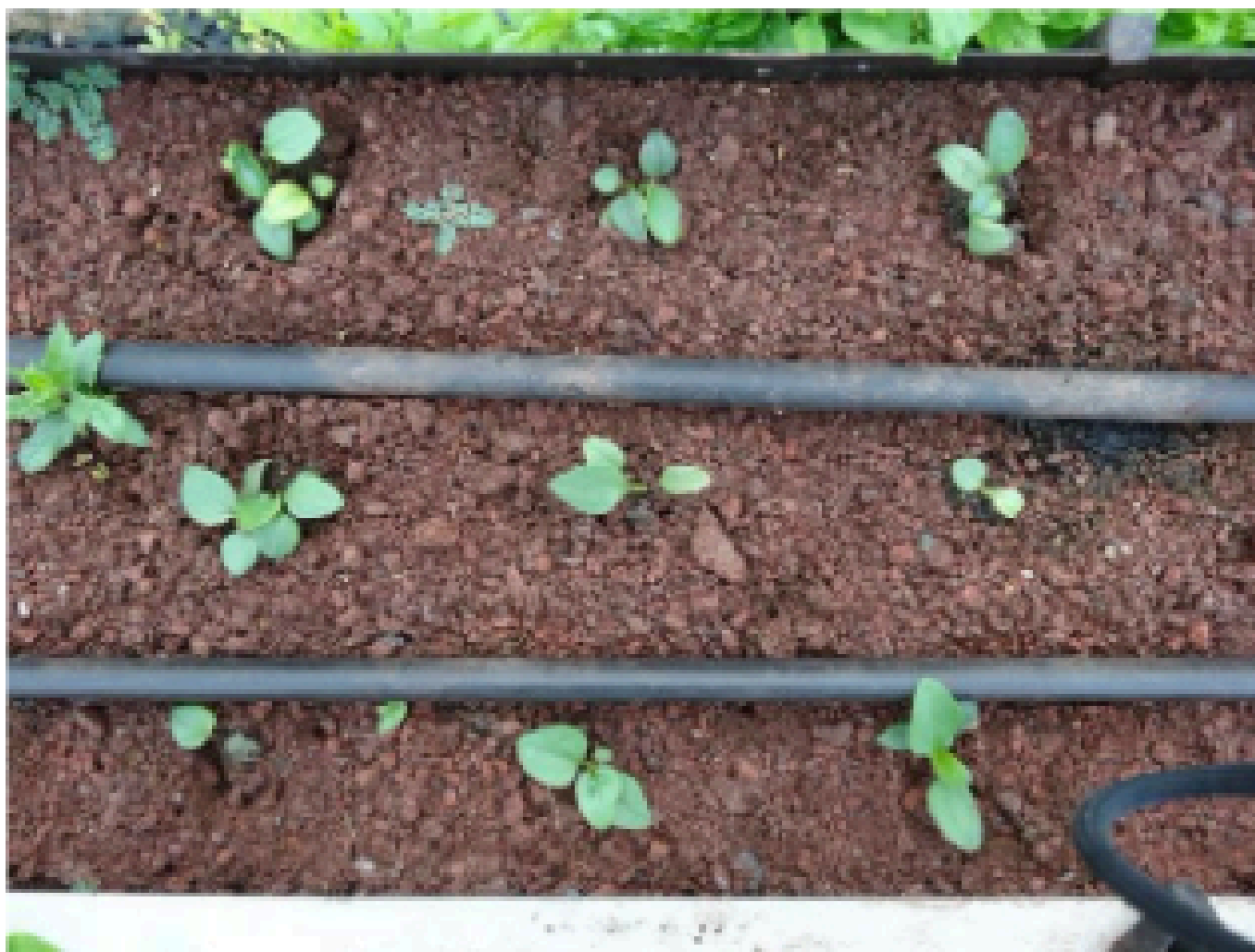
Silybum marianum

خرفيش الجمال اللغفة العربيّة

All rights reserved. Al Alim Med. Herb Ctr.

מחכים לנביטה

All rights reserved. Al Alim Med. Herb Ctr.

Ecballium elaterium ירוקת החמור

قثاء الحمار

רכיבים נוגדי סרטן

מיני עוזרר. Crataegus spp.
זערוור

All rights reserved. Al Alim Med. Herb Ctr.

חבלבל השדה, לבלבל החقل
Convolvulus arvensis

רכיבים נוגדי סרטן

All rights reserved. Al Alim Med. Herb Ctr.

Boswellia sacra לבונה "קדושה", لُبُّبَّان

All rights reserved. Al Alim Med. Herb Ctr.

כף אווז ריחנית
Chenopodium ambrosioides

חמר הזברה טבעי
Bio-insecticide

חטמית זיפנית
Alcea setosa, خطمية

All rights reserved. Al Alim Med. Herb Ctr.

לענת יהודה, **بعثران** *Artemisia judaica*

לענת המדבר **شبح** *Artemisia herba-alba*

סיכום

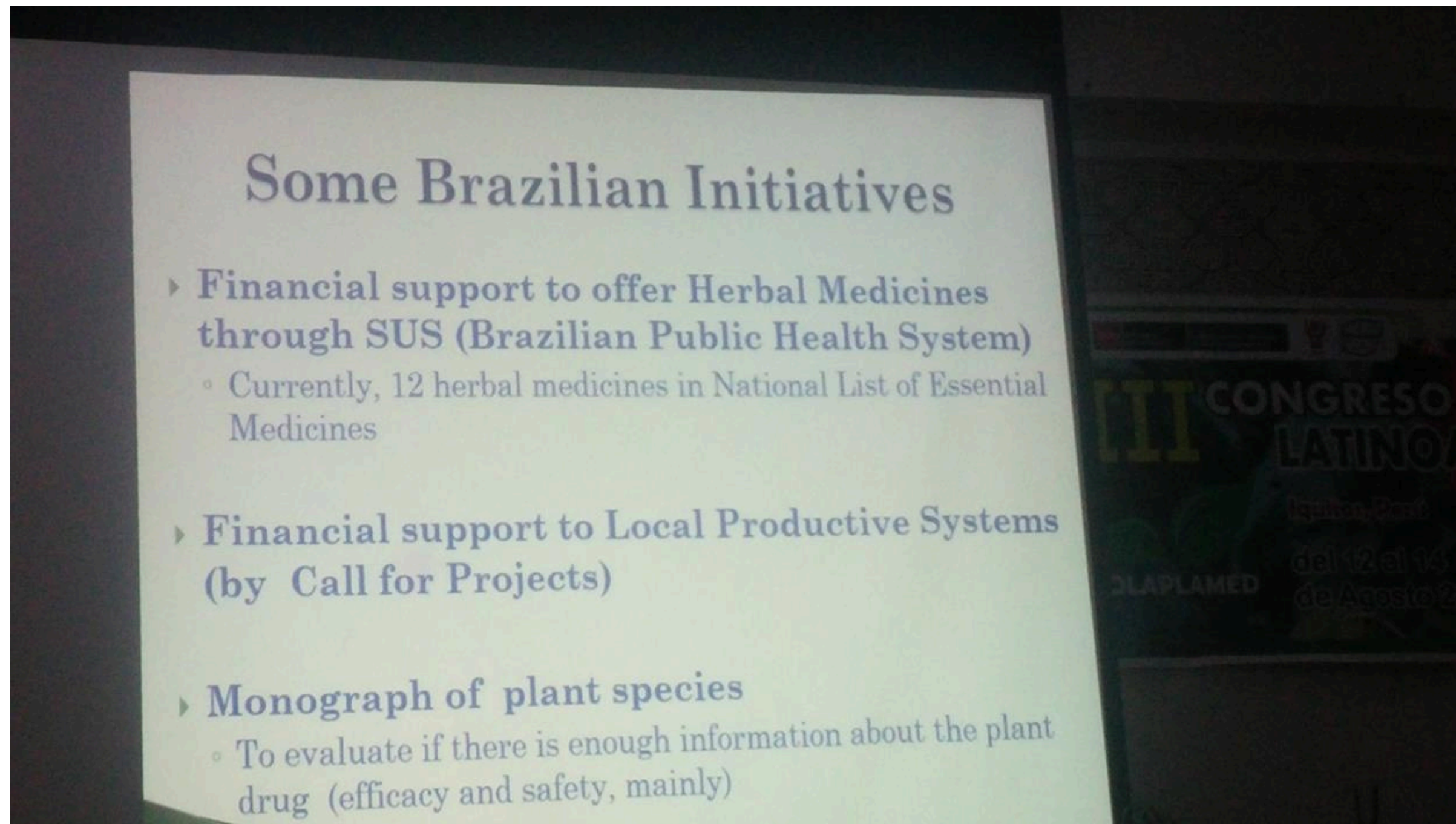
* הגידול החקלאי מציע יתרונות בחומר גלם זמין ואחיד, באיכות שאינה נופלת מצמחי הבר.

* הגדלת מגוון גידולי צמחי המרפא בישראל הושגה בזכות הרחבת מעגל המטפלים והמטופלים.

* פוטנציאל הרחבת השימוש בצמחים מקומיים עדין ברובו אינו ממומש.

* התפתחות גידול צמחי המרפא המקומיים תלויה במעורבות המחקר והממסד, כמו גם בעניין התעשייה.

ברזיל 2015 – עידוד השימוש בצמחי מרפא מקומיים

Some Brazilian Initiatives

- ▶ **Financial support to offer Herbal Medicines through SUS (Brazilian Public Health System)**
 - Currently, 12 herbal medicines in National List of Essential Medicines
- ▶ **Financial support to Local Productive Systems (by Call for Projects)**
- ▶ **Monograph of plant species**
 - To evaluate if there is enough information about the plant drug (efficacy and safety, mainly)

All rights reserved. Al Alim Med. Herb Ctr.

ברזיל 2015 – צמחי מרפא מקומיים

1. סבסוד השימוש בצמחים במע' הבריות
הציבורית (כרגע 12 מינים ברשימת הצמחים
החיוניים).
2. תמיכה ביצרנים מקומיים.
3. כתיבת מונוגרפים, ריכוז מידע והערכתו (בטיחות
ויעילות בעיקר).

תפקידי עיל"ם

- לקדם הכרה ממסדית בצמחים מקומיים
- לחזק מודעות ציבורית לשימוש בצמחים מקומיים
- לעודד מחקר ופרסום אחראי.
- לעודד יצרנים לשימוש בצמחים מקומיים.

תודה על ההקשבה!

© כל הזכויות שמורות. אין להעתיק מצגת זו במלואה או
בחלקה ללא רשות בכתב מאת "על עלים".
ליצירת קשר: alalim.p@gmail.com contact: Peretz Gan